Hei

Talousvaliokunnan kuulemistilaisuus meni yliajalle, minkä vuoksi vastaukset eräisiin ajanpuutteen vuoksi vastaamatta jääneisiin kysymyksiin pyydettiin toimittamaan jälkikäteen sähköpostitse talousvaliokunnalle. Alla sosiaali- ja terveysministeriön vastaukset näihin kysymyksiin:

Liikenteenharjoittajan velvollisuus todistusten tarkastamiseen lähtömaassa

Edustaja Kauma esitti kuulemistilaisuudessa kysymyksen siitä, miksei hallituksen esitykseen tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 105/2021 vp) sisälly liikenteenharjoittajalle säädettyä velvollisuutta 16 §:ssä tarkoitetun todistuksen esittämisestä jo lähtömaassa.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännöksen mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan testitodistuksen tarkastaminen lähtömaassa voisi merkitä sellaista merkittävää julkisen vallan käyttöä, jota ei edes lain nojalla voitaisi antaa muulle kuin viranomaiselle. Jos liikenteenharjoittaja epäisi todistuksen puuttumisen vuoksi pääsyn liikennevälineeseen, estäisi se käytännössä Suomeen saapumisen; tällöin todistuksen puuttuminen olisi käytännössä nähtävissä maahantulon edellytyksenä. Ongelmalliseksi asian tekisi esimerkiksi se, että Suomen kansalaisilla on aina oikeus palata Suomeen; tämä on sekä perustuslain että kansainvälisten ihmisoikeuksien turvaama oikeus, joka voidaan nähdä myös perusoikeuksien ydinalueeksi kuuluvaksi oikeudeksi. Tavallisella lailla ei voida ylipäänsä säätää perusoikeuksien ydintä koskevia perusoikeusrajoituksia. Toisaalta tällainen voitaisiin nähdä myös EU-oikeuden turvaavan vapaan liikkuvuuden merkittävänä rajoituksena, jos todistuksen puuttuminen voisi käytännössä estää Suomeen pääsemisen sen vuoksi, ettei yleisten liikennevälineiden käyttö olisi mahdollista.

Yksityiselle liikenteenharjoittajalle ei sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan voitaisi siirtää myöskään ulkomaalaiseen maahantulon edellytysten arviointia. Ulkomaalaisten osalta maahantulon edellytykset arvioidaan ulkomaalaislain nojalla, ja tällainen arvioiti on sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan sellaista merkittävää julkisen vallan käyttöä, jota ei voida siirtää yksityisen liikenteenharjoittajan tehtäväksi. Lisäksi on otettava huomioon, että ehdotetut 16 a §:n mukaiset todistukset eivät ole ulkomaalaislain mukaisia matkustus- tai maahantuloasiakirjoja, joten niiden oikeudellinen merkitys tulisi olla toinen, jotta liikenteenharjoittajat voisivat ne tarkistaa ja tehdä sen mukaista harkintaa. Liikenteenharjoittaja ei voi ottaa kantaa vaarantuuko kansanterveys jos jollakin ei ko. todistusta ole.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 32/2020 vp – HE 137/2020 vp) arvioinut asiaa seuraavalla tavalla:

> ”Hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksen 153 a §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa sellaisen rajat ylittävää liikennöintiä harjoittavan kuljetuspalvelun tarjoajan, joka liikennöi THL:n päätöksessä yksilöidystä maasta tai alueelta, avustamaan päätöksessä ja 16 a ja 16 b §:ssä

tarkoitettujen tietojen välittämisessä matkustajille. Kuljetuspalvelun tarjoajan tehtävänä on kohtuudella huolehtia siitä, että kyseiset tiedot annetaan matkustajille ennen Suomen rajan ylittävän matkan alkamista.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Ehdotettu sääntely ei täytä perustuslakivaliokunnan käytännössä edellytettyjä siirron sääntelyn täsmällisyyden ja virkavastuun sääntelyn vaatimuksia (ks. esim. PeVL 26/2017 vp, s. 47—51). Lisäksi hallituksen esityksessä ei ole riittävästi perusteltu siirron tarkoituksenmukaisuutta."

Covid-19-testien maksullisuus

Edustaja Kauma esitti kuulemistilaisuudessa kysymyksen siitä, kuka maksaa covid-19-testit. Suomeen saapuvien henkilöiden covid-19- testit ovat maksuttomia. Tartuntatautilain tarkoituksena on lain 1 §:n mukaan ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä. Covid-19-PCR-testin laskennallisen hinnan on tällä hetkellä arvioitu olevan noin 94 euroa (ks. HE 105/2021 vp s. 38.)
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 5 §:n 4 kohdan mukaan yleisvaarallisen tartuntataudin tutkimus on maksutonta.
"5 §. Maksuttomat terveyspalvelut.
Terveydenhuollon palveluista ovat maksuttomia:
4) tartuntatautilaissa (1227/2016) tarkoitetut rokotukset, yleisvaarallisen tartuntataudin tutkimus, hoito ja hoitoon määrätyt lääkkeet sekä sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn eristäminen, HIV-infektion, tippurin ja sukupuoliteitse tarttuvan klamydiainfektion tutkimus ja hoito sekä valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen hoitoon määrätyt lääkkeet."

Henkilöt, joilla ei ole Suomessa kotikuntaa eikä oleskelulupaa ja jotka ovat matkailijoina Suomessa: heillä on WHO:n kansainvälisen terveyssäännöstön (2005) mukaan oikeus maksuttomaan koronavirustestiin. Tämä koskee kaikkia kansainvälisellä matkalla olevia riippumatta siitä, tulevatko he EU- tai ETA-maasta vai kolmannesta maasta.

HE 105/2021 vp s. 39: Tartuntatautilain 78 ja 79 §:ssä säädetään kustannusten korvaamisesta. Hallitus on sitoutunut korvaamaan covid-19-epidemiaan liittyvät välittömät, kustannukset kunnille ja kuntayhtymille niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Kustannukset korvataan valtion talousarviomenettelyn kautta.
Rajat ylittävää terveydenhuoltoa koskevan lain (1201/2013) 20 §:n mukaan Kansaneläkelaitos korvaa kunnille ja sairaanhoitopiireille julkisen terveydenhuollon palveluista aiheutuneet kustannukset, jos hoitoa on annettu henkilölle, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa mutta, jolla on kansainvälisen lainsäädännön tai kansainvälisen sopimuksen nojalla oikeus saada terveydenhuollon palveluita Suomessa. Lisäksi valtion korvausta voi poikkeuksellisesti hakea kotikunnan omaaville henkilöille annettujen terveydenhuollon palveluiden kustannuksista, jos toinen valtio on EU-lainsäädännön nojalla vastuussa kyseiselle henkilölle annetun hoidon kustannuksista.

Liisa Katajamäki

****

Liisa Katajamäki
Hallitusneuvos

etunimi.sukunimi@stm.fi
02951 63329, +358 50 402 8767

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
PL 33 (Meritullinkatu 8, Helsinki) 00023 Valtioneuvosto
@STM_Uutiset

stm.fi